

Ministarstvo znanosti i obrazovanja
Agencija za odgoj i obrazovanje
Hrvatsko društvo klasičnih filologa
Institut Latina & Graeca

ZAPORKA NATJECATELJA:

--	--	--	--	--	--

ŠKOLSKO NATJECANJE IZ LATINSKOG I GRČKOG JEZIKA

u kategoriji

LATINSKI JEZIK

za

KLASIČNE GIMNAZIJE

Ostvareni i maksimalni broj bodova:

I. Prijevod:

	20
--	----

II. Razumijevanje teksta:

	5
--	---

III. Gramatika i vokabular:

	15
--	----

IV. Civilizacija i povijest književnosti:

	10
--	----

Ukupni broj bodova:

	50
--	----

Članovi školskog povjerenstva:

1. _____
2. _____
3. _____

18. siječnja 2024.

I. PRIJEVOD

Prevedi tekst uz pomoć rječnika i komentara.

Marcus Tullius Cicero, Cato Maior de senectute 10, 12, 13

Marko Porcije Katon, poznat i kao Katon Stariji, iznosi pohvale na račun Kvinta Fabija Maksima.

Ego Q. Maximum, eum qui Tarentum recepit, senem adulescens ita dilexi,¹ ut² aequalem.³ Erat enim in illo viro comitate condita⁴ gravitas,⁵ nec senectus mores⁶ mutaverat. Multa in eo viro praeclara cognovi, sed nihil admirabilius quam quo modo ille mortem fili tulit,⁷ clari viri et consularis.⁸ Est in manibus laudatio,⁹ quam cum legimus, quem philosophum non contemnimus? Nec vero ille in luce modo atque in oculis civium magnus,¹⁰ sed intus domique praestantior. Qui sermo, quae praecepta!¹¹ Quanta notitia antiquitatis, scientia iuris auguri! Multae¹² etiam, ut in¹³ homine Romano, litterae.¹⁴

Ovaj dio teksta ne trebaš prevoditi, nego ga pokušaj razumjeti i odgovoriti na postavljena pitanja u drugom dijelu testa.

Omnia memoria tenebat,¹⁵ non domestica solum, sed etiam externa bella. Cuius sermone ita tum cupide fruebar, quasi iam divinarem id, quod evenit: illo extincto¹⁶ fore,¹⁷ unde discerem, neminem. Quorsus¹⁸ igitur haec tam multa de Maximo? Quia profecto¹⁹ videtis nefas esse dictu miseram fuisse talem senectutem. Nec tamen omnes possunt esse Scipiones aut Maximi, ut urbium expugnationes, ut pedestres navalesve pugnas, ut bella a se gesta, ut triumphos recordentur.

KOMENTAR

¹ **dilexi** = *diligebam*

² **ut** – kao

³ **aequalis** – vršnjak

⁴ **condio** – ukrasiti

⁵ **gravitas** – dostojanstvo

⁶ **mores** – ponašanje

⁷ **fero** – podnijeti

⁸ **consularis** – bivši konzul

⁹ **laudatio** – nadgrobni govor

¹⁰ **magnus** = *magnus erat*

¹¹ **praeceptum** – savjet

¹² **multae** = *magnae*

¹³ **ut in** – prevedi: za jednoga...

¹⁴ **litterae** – učenost

¹⁵ **memoria teneo** = *recordor*

¹⁶ **extincto** = *mortuo*

¹⁷ **fore** = *futurum esse*

¹⁸ **quorsus** = *cur*

¹⁹ **profecto** – zacijelo

maks. 20

[illegible]

II. RAZUMIJEVANJE TEKSTA

Odaberi jedan točan odgovor od ponuđenih.

1. Koga je Katon, prema vlastitim riječima, izgubio Maksimovom smrću?

A pomoćnika
B učitelja
C zaštitnika

	maks. 1
--	----------------

2. Kakve se bitke u tekstu **ne spominju**?

A konjaničke
B pješачke
C pomorske

	maks. 1
--	----------------

3. U čemu je Katon osobito uživao?

A u čitanju Maksimovih djela
B u dopisivanju s Maksimom
C u razgovoru s Maksimom

	maks. 1
--	----------------

4. Što Katon ima potrebu objasniti?

A zašto trijumfe smatra važnima
B zašto se boji građanskih ratova
C zašto toliko govori o Maksimu

	maks. 1
--	----------------

5. Što Katon smatra da bi bio grijeh reći za Maksima?

A da je bio nedorastao Scipionu
B da mu je starost bila nesretna
C da se sjećao samo ratnih pobjeda

	maks. 1
--	----------------

	maks. 5
--	----------------

III. GRAMATIKA I VOKABULAR**A. Odgovori na postavljena pitanja.**

1. Kako glasi futur I glagola **recepit** u istom licu, broju i stanju?

	maks. 1
--	----------------

2. Kako bi glasila rečenica **Est in manibus laudatio** kad bi zavisila od glagola **scimus**?

	maks. 1
--	----------------

3. Kako glasi komparativ priloga od pridjeva koji u komparativu glasi **praestantior**?

	maks. 1
--	----------------

4. U kojem je rodu, broju i padežu u tekstu pridjev **praeclara**?

	maks. 1
--	----------------

5. Kako glasi genitiv jednine sintagme **quo modo**?

	maks. 1
--	----------------

6. Kako se naziva glagolska imenica **dictu**?

	maks. 1
--	----------------

7. Kako se naziva stilska figura pitanja koje ne traži odgovor ili u sebi sadrži odgovor i zamjenjuje izjavnu rečenicu? Usp. *Quem philosophum non contemnimus?*

	maks. 1
--	----------------

8. Koja je imenica na *t* antonim imenice **lux**?

	maks. 1
--	----------------

9. Kako glasi konjunktiv pluskvamperfekta glagola **tulit** u istom licu, broju i stanju?

	maks. 1
--	----------------

10. Kako glasi množina sintagme **in homine Romano**?

	maks. 1
--	----------------

B. Odaberi jedan točan odgovor od ponuđenih.

11. Koja se zavisna rečenica nalazi u posljednjoj rečenici drugoga dijela teksta?

- A dopusna
- B poredbena
- C posljedična

	maks. 1
--	---------

12. Koji je ablativ u sintagmi **comitate condita gravitas**?

- A podrijetla
- B sredstva
- C odvajanja

	maks. 1
--	---------

13. Kako nazivamo imenice poput **nefas**?

- A *communia*
- B *heterogenea*
- C *indeclinabilia*

	maks. 1
--	---------

14. Što je sinonim glagola **contemno**?

- A *despicio*
- B *prospicio*
- C *respicio*

	maks. 1
--	---------

15. Kako se na latinskom kaže **u Tarentu**?

- A *Tarenti*
- B *Tarento*
- C *Tarentum*

	maks. 1
--	---------

	maks. 15
--	----------

IV. CIVILIZACIJA I POVIJEST KNJIŽEVNOSTI

A. Odgovori na postavljena pitanja.

1. U kojem je gradu rođen Ciceron?

	maks. 1
--	----------------

2. Protiv kojega su rimskoga političara bile usmjerene Ciceronove *Filipike*?

	maks. 1
--	----------------

3. Koji je latinski naziv djela u kojem Ciceron izlaže najbolji oblik državnog uređenja?

	maks. 1
--	----------------

4. Koja latinska izreka upozorava na to da počasti mijenjaju ponašanje i karakter?

	maks. 1
--	----------------

5. Tijekom kojega je Panskoga rata umro Kvint Fabije Maksim ako se to zbilo 203. pr. Kr.?

	maks. 1
--	----------------

B. Odaberi jedan točan odgovor od ponuđenih.

6. Tko je naslovni lik Ciceronove rasprave *O prijateljstvu*?

- A Atik
- B Brut
- C Lelije

	maks. 1
--	----------------

7. Koji je nadimak Kvint Fabije Maksim dobio zbog svoje ratne strategije?

- A Cunctator
- B Insidiator
- C Praedator

	maks. 1
--	----------------

8. Koliko su se često rimski konzuli smjenjivali u zapovijedanju vojskom u ratu?

- A svaki drugi dan
- B svaki drugi tjedan
- C svaki drugi mjesec

	maks. 1
--	----------------

9. Koji se Ciceronov govor smatra stilski najdotjeranijim?

- A *Pro Balbo*
- B *Pro Milone*
- C *Pro Sulla*

	maks. 1
--	----------------

10. Koji je naslov senat dodijelio Ciceronu?

- A *parens patriae*
- B *pater patriae*
- C *protector patriae*

	maks. 1
--	----------------

	maks. 10
--	-----------------

RJEŠENJA:

I. PRIJEVOD (20 bodova)

Ego Q. Maximum... senem,	Ja sam Kvinta Maksima starca (iako je bio starac),	1
eum qui Tarentum recepit,	onoga koji je ponovno zauzeo Tarent,	1
adulescens ita dilexi, ut aequalem.	kao mladić tako poštovao, kao vršnjaka.	1
Erat enim in illo viro	Bilo je naime u tom čovjeku	1
comitate condita gravitas,	dostojanstvo ukrašeno blagošću,	1
nec senectus mores mutaverat.	ali starost mu nije promijenila ponašanje.	1
Multa in eo viro praeclara cognovi,	Mnogo sam izvrsnog u tom čovjeku upoznao,	1
sed nihil admirabilius,	ali ništa divnije	1
quam quo modo ille mortem fili tulit,	nego kako je on podnio smrt sina,	1
clari viri et consularis.	slavna čovjeka i bivšega konzula.	1
Est in manibus laudatio,	U rukama je nadgrobni govor;	1
quam cum legimus,	i kad ga (koji kad) čitamo,	1
quem philosophum non contemnimus?	kojeg filozofa ne preziremo?	1
Nec vero... ille magnus	I nije uistinu on bio velik	1
in luce modo atque in oculis civium,	samo na svjetlu i u očima građana,	1
sed intus domique praestantior.	nego je unutra i kod kuće bio [još] odličniji.	1
Qui sermo, quae praecepta!	Kakav govor, kakvi savjeti!	1
Quanta notitia antiquitatis, scientia iuris auguri!	Koliko poznavanje starine, znanje augurskoga prava!	1
Multae etiam... litterae,	Velika također učenost	1
ut in homine Romano.	za jednoga Rimljanina (rimskoga čovjeka).	1

II. RAZUMIJEVANJE TEKSTA (5 bodova)

1 – B; 2 – A; 3 – C; 4 – C; 5 – B

III. GRAMATIKA I VOKABULAR (15 bodova)

1 – recipiet; 2 – esse in manibus laudationem; 3 – praestantius; 4 – u akuzativu množine srednjega roda; 5 – cuius modi; 6 – supin; 7 – retoričko pitanje; 8 – tenebrae; 9 – tulisset; 10 – in hominibus Romanis; 11 – C; 12 – B; 13 – C; 14 – A; 15 – A

IV. CIVILIZACIJA I POVIJEST KNJIŽEVNOSTI (10 bodova)

1 – u Arpinu; 2 – protiv Marka Antonija; 3 – De re publica; 4 – Honores mutant mores; 5 – drugoga; 6 – C; 7 – A; 8 – A; 9 – B; 10 – B